HE 154/2022 vp 3.10.2022

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto sivistys- ja tiedejaostolle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry (myöhemmin SYL) kiittää mahdollisuudesta lausua sivistys- ja tiedejaostolle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 aihepiirin korkeakoulutus ja tutkimus (29.40) osalta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Koulutuksen ja tutkimuksen rahoitus

SYL pitää hyvänä sitä, että sekä koko hallinnonalan että korkeakoulutukseen ja tutkimukseen osoitettu määrärahataso nousee vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna ja koulutuksen ja tieteen rahoitus näyttää kaiken kaikkiaan vakaalta vuonna 2023. **Suomen osaamistason nostamiseksi sekä kriisinkestävyyden vahvistamiseksi koulutukseen ja tieteeseen on suunnattava jatkossakin merkittäviä lisäpanostuksia.**

SYL pitää hyvänä sitä, että TKI-menojen kasvattamiseen ollaan sitouduttu parlamentaarisen työryhmän työn mukaisesti ja rahoitus kasvaa suunnitellusti vuonna 2023. SYL peräänkuuluttaa jatkossa entistä vahvempaa ja pitkäjänteisempää tieteen rahoitusta laadukkaan tutkimukseen pohjaavan koulutuksen turvaamiseksi ja yliopistojen yleisten toimintaedellytysten varmistamiseksi. Julkiset TKI-panostukset on syytä kohdentaa tarkoituksenmukaisesti muun muassa nostamalla Suomen Akatemian toimintamenoja sekä ohjaamalla tuotekehitys- ja innovaatiopainotteista TKI-rahoitusta (Business Finland) yliopistojen ja yritysten yhteistutkimukseen.

SYL pitää tärkeänä, että korkeakoulutuksen aloituspaikkoja on päätetty lisätä 50 % korkeakoulutusastetavoitteen saavuttamiseksi. **Osoitamme kuitenkin huolemme rahoituksen riittävyydestä ja odotamme, että koulutusmäärien lisäyksistä aiheutuvat kustannukset rahoitetaan yliopistoille täysimääräisesti, jotta koulutuksen korkea laatu pystytään takaamaan jatkossakin. Korkeakoulutettujen määrän lisäys tulisikin tehdä ensisijaisesti yliopistojen perusrahoitusta vahvistamalla, vaikka hakijasuman purku vaatii myös täsmätoimia.** Pitkällä aikavälillä koulutusasteen nosto vaatii kuitenkin pitkäjänteistä rahoitusta nykyisen hankemaisen rahoituksen sijaan.

SYL peräänkuuluttaa lisättävien aloituspaikkojen kohdistamista sellaisille aloille ja alueille, joissa niille on todennetusti tarvetta ja kysyntää. Sellaiset aloituspaikat, jotka suurella todennäköisyydellä jäävät täyttymättä, eivät ole tarkoituksenmukaisia. Kohdentamispäätökset on tärkeää tehdä luotettavaan ennakointitietoon perustuen.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
Y-tunnus: 0202339-6S
syl.fi

Muita edellytyksiä 50 prosentin korkeakoulutusasteen saavuttamiseksi

SYL kiittää siitä, että hallinnonalan toiminnallisissa tavoitteissa on huomioitu muitaki koulutusasteen nostoon tarvittavia toimia korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämisen lisäksi. SYL on jo pitkään pitänyt esillä läpäisyn vahvistamista yhtenä tärkeänä keinona tavoitteen saavuttamiseksi. Talousarviossa ei kuitenkaan ole esitetty riittäviä keinoja läpäisyn tukemiseksi. **SYL on esittänyt korkeakoulupudokkuuden ehkäisemiseksi keinovalikoimaa kokoavaa toimenpidepakettia.** Toimenpidepaketti pitää sisällään muun muassa selvityksen korkeakoulupudokkuuden syistä sekä ehdotuksia opintotukeen ja opiskelijoiden ohjaukseen opintojen jatkamisen tai niiden pariin palaamisen helpottamiseksi.

Lisäksi SYL nostaa esiin opiskelijoiden etuusjärjestelmien merkityksen korkeakouluopintojen edistymiselle ja valmistumiselle. Tällä hetkellä opintotuki on kestoltaan ja tasoltaan riittämätön tarjotakseen korkeakouluopiskelijoille riittävän toimeentulon turvan korkeakouluopintojen ajaksi. SYL katsoo, että opintotukijärjestelmä tarvitsee kokonaisuudistuksen, jonka tavoitteena on toimeentulon turvan ja näin korkeakouluopintojen läpäisyn mahdollisuuksien parantaminen.

Talousarvioesitys sisältää opintotukeen liittyen kolmen merkittävää muutosta: opintotuen tulorajojen korotuksen, alueellisen opintolainahyvityksen kokeilun sekä opiskelijoiden ateriatuen korotuksen.

SYL tukee tulorajojen korottamista 50 prosentilla vuoden 2021 tasosta. Korotuksen myötä tulorajat nousevat sosiaalipoliittisesti ja opiskelijoiden työnteon mahdollisuuksien kannalta riittävälle tasolle. Enempiä korotuksia ei ole tarpeen tulevia indeksikorotuksia lukuun ottamatta tehdä. Sen sijaan tulevat opintotukipanostukset on tarpeen kohdentaa etuuden keston ja tason parantamiseen.

SYL vastustaa alueellisen opintolainahyvityksen kokeilua. Kokeilu on arvioitu vaikutuksiltaan vähäiseksi ja lisäksi SYL on vakavasti huolissaan siihen liittyvistä yhdenvertaisuusongelmista, väärinkäytön mahdollisuuksista sekä suuresta hallinnollisesta työstä. Alueellinen hyvitysmalli myös sitoo opintotukijärjestelmää entistä tiiviimmin opintolainaan, mikä on kehityssuuntana väärä.

Opiskelijoiden ateriatuen korotusta SYL pitää välttämättömänä, sillä ruoan hinta nousee nyt nopeasti Venäjän Ukrainaan kohdistuvan sodan seurauksena.

Pyydettyjen huomioiden lisäksi SYL haluaa nostaa esille opiskelukyvyn tukemisen ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön rahoituksen merkityksen korkeakouluopiskelijoille. Talousarvioesityksessä ehdotetaan lisärahoitusta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle mielenterveyspalveluihin opiskelijoiden jaksamisen ja opiskelukyvyn parantamiseksi sekä hoitotakuun voimaantuloon perustuen. SYL näkee, että suunta on oikea, mutta rahoituksen taso ei vielä ole riittävä.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
Y-tunnus: 0202339-6S
syl.fi

Koronapandemian vaikutukset opiskelijoiden hyvinvointiin ja YTHS:n toimintaan ovat kiistattomat. Esimerkiksi vuonna 2021 julkaistusta KOTT-tutkimuksesta voidaan nähdä opiskelijoiden yksinäisyyden, kuormittuneisuuden ja pahoinvoinnin lisääntyneen selkeästi. Jos palvelukysyntä olisi vuoden 2019 tasolla, jonka mukaan YTHS:n henkilöstömitoitus tehtiin, olisi ammattilaisten aikoja tarpeeksi opiskelijoille. Vuonna 2019 mielenterveyspalveluja käytti 23 opiskelijaa tuhannesta, kun vastaava luku oli huhtikuussa 2022 45 opiskelijaa tuhannesta.

Esimerkiksi elokuussa 2022 ajan varanneet opiskelijat odottivat pääsyä yleislääkärin vastaanotolle keskimäärin 40-73 vuorokautta ja terveydenhoitajan vastaanotolle 32-41 vuorokautta. SYL:n näkemyksen mukaan laki ohjaa siihen, että resursseja siirretään hoidon aloitukseen hoitotakuussa pysymiseksi. Tällöin resursseja siirretään siis terveyden ylläpitämisestä sairauksien hoitoon. **SYL on erittäin huolissaan siitä, miten sisäiset hoitojonot kehittyvät tulevaisuudessa.** Suuri palvelukysyntä erityisesti mielenterveyspalveluissa on kuormittanut YTHS:n palveluita 2020–2022.

Vuoden 2023 rahoitus ei siis vastaa täysin opiskelijoiden muuttuneeseen palvelukysynnän määrään, vaikka suunta onkin oikea. SYL peräänkuuluttaa YTHS:n perusrahoituksen vahvistamista.

Veikkausvoittovarat ja nuorisoalan rahoitus

SYL pitää hyvänä ja tärkeänä esityksenä, että Veikkaus Oy:n tuottojen vähenemistä kompensoidaan ja siten nuorisoalan rahoitus ei pienene. Koronan jälkeen nuorisoalalla on paljon tehtävää syntyneen hyvinvointivajeen paikkaamiseksi. On tärkeää, että järjestöjä tuetaan tässä työssä. Tulevaisuudessa on tärkeää huolehtia, että opiskelija- ja nuorisojärjestöjen rahoitus on riittävää ja ratkaisut ennakoitavia.

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Konstantin Kouzmitchev — puheenjohtaja

Sonja Raitamäki — pääsihteeri

Lisätietoa:

Koulutuspolitiikan asiantuntija Heidi Rättyä, 041 515 2231, heidi.rattya@syl.fi
Sosiaalipolitiikan asiantuntija Sakari Tuomisto, 040 687 6353, sakari.tuomisto@syl.fi